

далечъ отъ Цариградъ, Ромъния задъ Дунава и въ съсъдство съ Русия, и най-послѣ Гърция, като изолирана срѣдъ морето. Нѣщо по-вече. Всички тѣзи страни се ползуваха съ извѣстна полуавтономностъ подъ турцитѣ, тогасъ когато името България и българи бѣ забравено не само отъ чужденцитѣ, но и отъ турцитѣ. За тѣхъ българитѣ бѣха *ристиянѣ — миллетѣ*, „гяури“, или „урумъ - милетъ“ (въ смисълъ на източно-православни) и за това никакъ не ни е чудно, защо когато българина се е билъ съ Турчина прѣди 1829 г., това той е правилъ отъ името на своята *вѣра* или „за вѣра“.

Завѣрата е позната у турцитѣ подъ името *Мора кавгасж*, което по-скоро се отнася за революционното движение въ самата Гърция.¹⁾ Избухването на възстанието прѣзъ сжщата тая 1821 г. на Ромънска почва се е наричало съ специално име *Сава кавгасж* или по български — *Савовата кавга*. *Сава* е билъ българинъ, а още отъ тукъ може да се сжди какво участие сж взели българитѣ прѣзъ 1821 г. срѣщу турцитѣ, както въ самата България, тѣй и въ Ромъния и Гърция.

Английскитъ генералъ Джокмъсъ (Jochmus), който е посѣтилъ Балканския полуостровъ „наскоро слѣдъ *Завѣрата* ето що пише за прочутата „грѣцка“ революция, която всички на западъ вѣрваха да е подигната само отъ гърци. „Жизнената славянска раса (чети българска) нарича грѣкко-византийцитѣ *зайци*“ (taushans) и ги счита, че сж годни не да се сражаватъ, но да ставатъ писари (gramaticos), бакали и т. н. Интересно е, че горнитѣ български понятия се оправдаватъ още и съ факта, че тия които се биха за грѣцката свобода отъ 1821 г. до 1829 г. не бѣха „моралии“ или гърко-византийци, но *народъ отъ по-тврѣдата албанска раса и отъ тая на стѣверъ* (чети: българитѣ). Морскитѣ ескадрони бѣха почти изключително отъ Хидриоти, Специоти и Пореоти (все албанци), а кавалерията имъ бѣ отъ българи (the cavalry under Haji Christo, were Bulgarians). Едничката добра пехота се състоеше отъ Сулиоти и Румелиоти, които сж отъ Албанска и Славянска кръвь (and the only good infantry were Suliotcs, and Rumeliotcs of albanian and Slavonic origin)¹⁾,

¹⁾ Мора е отъ Морѣя. Гърцитѣ отъ Архипелага сж познати въ Сливенско подъ името Моралии.

²⁾ General Jochmus рѣ Geographical, journal, vol 24, 1854, p. 65. Въ Европейска Турция той изчислява 900,000 гърци и 6 милиона „Славяни“ безъ сърби. p. 65.

Завѣрата у българското простолюдие е позната съ турския терминъ „Мора Ковгасж, отчасти „Савовата кавга“ или въобще „разбърканато“. Българското участие въ нея личи още и отъ слѣднитѣ редове записани въ единъ октоихъ, които сж цѣла характеристика на етничната и подкладка: „врѣмя когато стана велико мжтение и нанавистъ по между Туркомъ, Грекомъ Болгаромъ и Влахомъ, 1821“, Беб, XI, 5, 290.